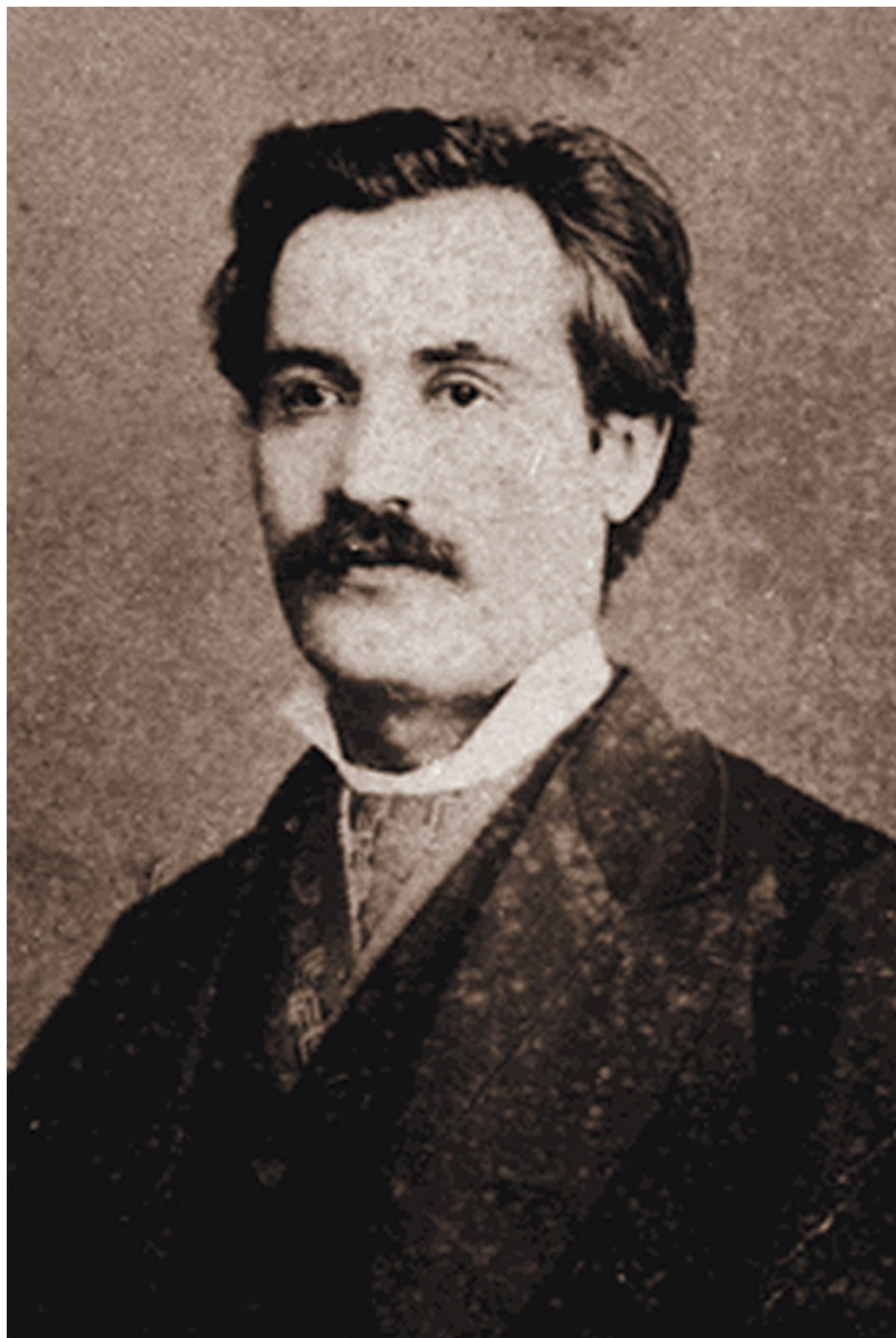

**[„CARACTERUL OBȘTESC AL
LUPTELOR...”] – de Mihai
Eminescu [3 august 1879]**

Caracterul obștesc al luptelor din viața publică a românilor e că în mare parte nu sînt lupte de idei, ci de persoane, că cei mai mulți, în deplină necunoștință de ceea ce combat, dau într-un principiu oarecare c-o orbire și c-un curaj demn de-o cauză mai bună, condamnă ceea ce nu cunosc, batjocoresc ceea ce nu vor să cerceteze, trezindu-se prea tîrziu c-au fost induși în eroare de ambițiile vreunei gaște și că a lovit într-o țintă pe care ar fi respectat-o dacă și-ar fi dat osteneala de-a o privi mai de aproape.

Dacă un om e la noi într-adevăr atît de nefericit să profeseze o serie de idei, nu o listă de persoane, e în pericol de-a-și vedea ideile întoarse și răsucite de adversarii lui, pretinși politici, după placul acestora, va vedea trăgîndu-se din ele concluzii nemaiauzite, cari lui nici prin minte i-au trecut vreodată, și în fine se va vedea citat înaintea opiniei publice după șoapte, după calomnii acreditate prin repetarea papagalicească din partea celor ușori, nu însă în virtutea unor enunțări sau fapte determinate, cari pentru toată lumea rămîn aceleași. Căci în aceste discuții nu e cestiunea de-a afla adevărul, ci din contra de-a acredita un neadevăr, nu de logică, ci de eristică; cestiunea e de a taxa pe adversar de ceea ce vrei să-l taxezi, potrivească-se epitetul sau nu. Aparența ține locul adevărului, înduplecarea locul convingerii.

Unei asemenea maniere de-a vedea avem noi a mulțumi titlul de reacționari.

În zădar am protesta, în zădar am cere să ni se probeze o singură tendență reacționară în înțelesul adevărat al cuvîntului, adecă tendența de-a ne-ntoarce la teocrația și feudalismul evului mediu, în zădar am dovedi că nici prin vis nu ne-a trecut de-a fi ceea ce ni se impută că voim a fi și că faptele noastre toate sînt contrarie acelei aserțiuni gratuite, adversarii noștri, dacă n-au minte, au cel puțin o gură, o gură ce pare a-și fi arogat pe seamă-și atribuțiunile tuturor celorlalte calități intelectuale pe care natura

obicinuieste a le dăruia oamenilor. Dacă nu voiesti să crezi fără a cerceta, dacă nu juri că frazele apocaliptice, plivite din discursurile revoluțiilor franceze, sînt adevăruri absolute, nu meriți a ședeaa alături cu unicii naționaliști, unicii români, unicii patrioți, cari se bucură de privilegiul de-a fi monopolizat pe seama lor toate ideile mari și frumoase. Ei singuri au dreptul de-a face paradă cu patriotismul lor, căci dacă n-ar face atîta măcar, ar ști sau ar putea să facă altceva mai folositor?

Dacă cineva se uită la teapa obicinuită a roșiilor, la Mihălești, Pătărlăgeni, Fundești etc., se întreabă cu drept cuvînt: mai au acești oameni și alt merit, altă rațiune de-a juca vrun rol în viața statului decît pe acela că s-au întîmplat să fie români? Cam de contra bandă români, nu-i vorba, dar la aceasta se reduce toată îndreptățirea lor de-a figura în viața publică a statului.

Iată cărui soi de oameni avem a mulțumi epitetul de reacționari, iată oamenii experimentelor cărora avem a mulțumi trista stare în care țara a ajuns astăzi.

Domnia absurdă a frazei a mers atît de departe încît ei înșii și-au deschis ochii și merg pe calea pe care odinioară o numeau reacționară.

Ziarele roșii scriu de ex[emplu] contra evreilor. Oare se poate o dezmințire mai flagrantă a libertății, egalității, fraternității etc.? Desigur că nu. Cu toate astea campionii acelor idei a devenit reacționari și combat în acest caz cu înverșunare principiile acelea cari, după evangelia Revoluției franceze, sînt mîntuirea popoarelor și culmea tuturor fericirilor.

Cum se-ntîmplă dar că ceea ce ieri în toate cazurile era bun, mare, frumos și folositor, așa deodată să devie periculos?

Iată dar că în acest caz rețeta Revoluției franceze s-au dovedit rea, ca și în alte multe ocaziuni, că ideea statului

concret a învins frazele; pericolele imediate ce amenință în mod invederat țara au trebuit să le demonstre pînă și roșilor că ideile politice cată să fie un rezultat al unei stări de lucruri nu viceversa.

Deosebirea între noi ai liberali, întru cît aceștia sînt de bună-credință căci se-înțelege că nu vorbim aci de nuanța Warszawsky-Mihălescu, care politicește ne e indiferentă, dîndu-ne numai ocazia de a discuta asupra-i pe terenul articolelor respective ale Codului penal, iar nu pe acela al intereselor publice deosebirea este că liberalii iau în sens absolut ideile citite și nerumegate din autori străini, pe cînd pentru noi adevărurile sociale, economice, juridice nu sînt decît adevăruri istorice.

Nu sîntem dar contra nici unei libertăți, oricare ar fi aceea, întru cît ea e compatibilă cu existența statului nostru ca stat național-românesc și întrucît s-adaptează în mod natural cu progresele reale făcute de noi pînă acuma. Numai pe terenul acesta găsim că o discuție e cu putință. Cine susține însă ca absolute și neînlăturabile principii a căror aplicare ar fi echivalentă cu sacrificarea unui interes național, acela nu poate fi omul nostru.

Așteptăm dar ca, pe multe terenuri ale vieții publice, spiritele oneste, de orice opinii s-ar fi ținut pîn-acuma, să simtă nevoia unei reacțiuni sănătoase și conforme cu trebuințele actuale ale țării, așa că reacționar va fi un titlu de merit chiar pentru mulți din aceia cari pînă astăzi dădeau acestui cuvînt senzul reînvierii privilegiilor și feudalității. Reacțiunea noastră se întemeiază pe convingerea că țara nu mai poate merge cu această organizare laxă, favorabilă naturilor catilinare și reputațiilor uzurpate, fără de pericolul de-a înceta să fie țară românească, pe convingerea în fine că statul e asemenea un produs al naturei, care are legile organice după care trăiește, și că dacă se introduce o legislație artificială în locul celei care s-ar fi potrivit și ar fi rezultat din stadiul organic al lui,

arbitrariul unei asemenea substituțiuni se traduce în crize acute, ce pot pune capăt existenței noastre chiar.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 noiembrie 1877 – 15 februarie 1880

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1980

Vol X

Mihai-Eminescu.Ro